

המזבח מקדש פרק תשיעי זבחים

1

הנסכין כשירין והזבח פסול. אי אפשר להיות לנסכין כשירים [כז] גמורין כיון דהזבח פסול אלא כלומר כשירין מפסול עממן: **למעוטי** מאי. אי למעוטי קטרס קאתי הא תנא ליה סיפא וכן רובע ונרבע קתי בסופא ולא היה ליה כח למיתניא רחוי לו אלא המזבח מקדש את הפסולין:

יפנסכים ירדו. שאין מזבח מקדש פסולין אלא זבאין בגלל עממן אבל לא הזבאין בגלל אחרים כדיליף ר"ש טעמיה בגמרא יד (מפרש): **גמ'** למעוטי מאי [טז] שלא נראה למזבח לדברי הכל: **אימורי קדשים קלים** [טז] לפני זריקת דמן. לא הוצרכו למזבח שזריקת דמן שלהן תורה אור קובעתן לחלק גבוה לפני מעילה

למעוטי קמליס שלא קדשו בכלי. לכאורה [טז] אפילו אליבא דר"ש קאי דאמר לקמן (דף סד.) בנשפך דמה דלא ירד חדא דלכולהו תנאי מיבעי ליה לאשכוחי שאין ראוי לו ועוד מדפרך עלה מ"ש מדשולא דהיא דשולא אחיה כר"ש דלרבי יאודה ירדו מדאמר עלה רבי זרח לקמן אף אן גמי תניא שנשפך דמה כו' וכי קאמר למעוטי קמליס שלא קדשו בכלי הכי גמי דהוה מלי למימר לרבי יאודה למעוטי אימורי קדשים קלין שהעין לפני זריקת דמים וירדו אלא משום דאיידי לר' שמעון נקט הכי והקשה ה"ר חיים דהא שמעין לר' שמעון בהקומץ רבה (מנחות דף טו.) דקומץ לא בעי קידוש כלי ונריך לומר על כרחין דהכא אליבא דרבנן נקט דבעי בקומץ קידוש כלי כדקיימא לן בכל דוכתי ולא כרבי שמעון ולרבי שמעון משכחת לה שאין ראוי לו כגון לצונה קודם קמילת הסולת שהלבושה ניתרת בקמילת הסולת ועוד נראה דהיא

גמ' ראוי לו אין שאין ראוי לו לא למעוטי מאי אמר רב פפא א' למעוטי **"קמצין** שלא קדשו בכלי מתקף לה רבינא מאי שנא מדעולא *דאמר עולא **ט' אימורי** קדשים קלין שהעין לפני זריקת דמן לא ירדו נעשו לחבו של מזבח הנך לא מיחסרו מעשה בגופייהו הני מיחסרו מעשה בגופייהו: ר' יהושע אומר כל הראוי לאישים כו': ורבן גמליאל גמי הכתיב עולה על מוקדה [ז] ההוא לאהרורי **פוקעין** הוא דאתא ואידך לאהרורי פוקעין מנא ליה נפקא ליה מאשר תאכל האש ואידך התיא מיבעי ליה [ט] לעבולי עולה אתה מחזיר **ואי** אתה מחזיר עבולי קטורת דתני *רבי תניא בר מניומי בר' אליעזר בן יעקב **אשר** תאכל האש את העולה [ז] על זריקת המזבח עבולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עבולי קטורת ואידך לאו ממילא ש"מ דעבולי עולה מהדרין: רבן גמליאל אומר כל הראוי כו': ורבי יהושע גמי הכתיב מזבח ההוא מיבעיא ליה מאי [ז] (מעמא) קאמר דחמנא כל הראוי למוקדה מקדש מזבח

הלמוד בבבא מסכת זבחים דף פ"ט עמוד ב

רבי עקיבא איגר מסכת זבחים דף פג עמוד ב תוד"ה למעוטי קמצים, כגון לבונה קודם קמיצת הסולת, וק"ל דבזה אמאי תרד הא דומה לאמורי' קודם זריקת דם דמשנינן דלא חסרה מעשה בגופ' וה"נ בלבונה דלא חסרה בגופה וצ"ע

3a

והק' א"כ הגרי"ז דמ"ט מיקרי בכך לא מיחסרי מעשה בגופייהו, דהא אם אנו דנים רק לגבי הזריקה בזה י"ל דבאמת אינו מחסר מעשה בגופייהו, אמנם אם קודם זריקה לא מיקרי האימורים בשם קק"ד, הרי לכאורה היה הדין גותן דבכך הוי מיחסר מעשה בגופייהו,

והגרי"ז נתקשה בזה, דהא רש"י ביאר הכא, דאימורי קק"ל לפני ז"ד אין בהם מעילה, דאינם עדין בכלל קדשי ה' המיוחדים לה', דכל דין מעילה שבהן חל רק אחר זריקת דמים, וכמו"כ רש"י כ' (להלן פט ב בד"ה הוא הדין) שכל השם קדשי קדשים באימורים חל רק אחר הזריקה, וכמש"כ שם הוא הדין דבאימורין - מכשר שזריקה עושה אותו קדשי קדשים,

3

חידושי הגרי"ז מסכת זבחים דף פה עמוד א ועוד יש להבין מה דמשני לעיל (פג ע"ב) הנך לא מיחסרי מעשה בגופייהו הני מיחסרי מעשה בגופייהו, הא כיון דחסר בהו קדושת קק"ד מה בכך דאין המעשה בגופייהו, מ"מ כיון דמיחסרא עוד קדושה בגופייהו הוי כמו קמצים דלא קדשי בכלי

בפנים מיקטל קטליה *אמר עולא אימור
 קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דמן לא ירדו
 נעשו לחמו של מזבח א"ר זירא אף אנן נמי
 תנינא שנשפך דמה ושיצא דמה חיץ לקלעים
 ומה התם דאם בא לזרוק אין לו לזרוק
 אמרת אם עלו לא ירדו הכא דאם בא לזרוק
 זורק לא כל שכן תרגמא אקדשי קדשים
 הרי פסח דקדשים קלים הוא תרגמא
 בשלא לשמן תנן וכולן שעלו חיין לגבי
 מזבח ירדו הא שחוטין לא ירדו מאי לאו ליש
 קדשי קדשים לא שנא קדשים קלים לא הא
 שחוטין מהן ירדו מהן לא ירדו והא כולן
 קתני כולם אחיין פשיטא לעולם אחיין
 וברוקין שבעין *ואליבא דר"ע דאמר אם
 עלו לא ירדו במאי אוקימתא בפסולין אימא
 סיפא וכן עולה שעלתה חיה לראש המזבח
 תרד שחטה בראש המזבח יפשיט וינתח
 במקומה ואי פסולה בת הפשט ונתוח היא
 ונתח אותה אמר רחמנא אותה כשרה ולא
 פסולה סיפא אתאו לכשרה ומאי מושמטו לו

4
 נמא לא תהא פחותה ס' : מיקטל
 קטלים . יא לא שייכא שחיטה בפנים
 כלל לא בחולין ולא בקדשים אבל שחיטה
 לילה שחיטה היא בחולין הלכך בקדשים
 שחיטה פסולה היא קרויה : שנאמר
 דמס' לא תרד הבשר אם עלה וקא ס"ד
 דבאימורי קדשים קלים נמי קאי : ומס' .
 נשפך דמה דהוי עליית בשר לפני זריקה
 דהא אין כאן זריקה וגריעה משאר
 עולין לפני זריקה דהתם אם בא לזרוק
 יש לו מה לזרוק והכא אם בא לזרוק
 אין לו מה לזרוק ואפ"ה לא תרד וכ"ס
 יא היכא דלא נשפך : תרגמא אקדשי
 קדשים . פירוש המטנה הזאת בקדשי
 קדשים שקדושת הגוף עליהן לפני
 זריקה : וברי פסח . שיט בה דקתני
 *סיפא והפסח והמטאת כו' וקא ס"ד
 דאפסולי דקתני ברישא נמי קאי כגון
 אם נשפך דמו או יא : תרגמא אשלא
 לשמו . פסח לא תנא ליה אלא אפסולא
 דשלא לשמו דקתני בה שחטתן שלא יקרי
 לשמן יג : הכי גרסינן תנן וכולן שעלו

פסוק 30

1a

דמו ומדי ר"ש דלא ירדו קט' למתני *אל
 אם עלו לא ירדו הלן והוצא והטמא ושנשחט
 חיץ לזמנו וחיץ למקומו *ושקבלו פסולין
 וזרק את דמו רבי יהודה אומר *שנשחט
 בלילה ונשפך דמה ויצא דמה חיץ לקלעים
 אם עלתה תרד ר"ש אומר לא תרד *שהיה
 פסולו בקדש) ש"ש אומר ס' כל שפסולו
 בקדש הקדש מקבלו לא היה פסולו בקדש
 אין הקדש מקבלו ואלו שלא היו פסולין
 בקדש הריבע והגריבע והמיקצה והנעבד

→

5 חידושי הגר"ז מסכת זבחים דף פה עמוד א

והנה לכאורה כל עיקר השאלה דחלוק דין קדשי קדשים וקדשים קלים, היינו דק"ק אין הזריקה מוספת קדושה בגוף הבשר, רק שהזריקה מתרת את האימורין להקטרה, ולכן נשפך הוי כשאר פסולים דאם עלו לא ירדו, משא"כ בקק"ל דצריך את הזריקה גם שיחול על האימורין דין ק"ק, ואז יחא ראוי להקטרה,

א וס"ל לעולא דע"י דינא דלחמו של מזבח לבד בלא הזריקה ג"כ אפשר להקטיר, אף דלא נעשו ק"ק, דהא מסיק דליכא מעילה בהעלה קודם זריקה,

ב והגמ' חולקת עליו דבקק"ל לפני זריקה לא מועיל דינא דלא ירדו, ומוקי להא דלא ירדו בפסח בשלא לשמו,

והנה יש להבין דהרי בזריקת פיגול מבואר במעילה (דף ג ע"ב), דאינה מביאה אימורי קק"ל לידי מעילה, והרמב"ם בהלכות מעילה כלל דין זריקת פיגול עם דין יצא הדם, וא"כ ודאי דשלא לשמה לא מיייתי לידי מעילה, הרי דלא נעשו האימורין ע"י זריקה שלא לשמה דין ק"ק, וא"כ מאי עדיף שלא לשמה מלא נזרק כלל

רמב"ם הלכות מעילה פרק ג הלכה ג

כבר ביארנו שאין בקדשים קלים מעילה לעולם חיץ מאימוריהן אחר זריקת הדם והוא שתהיה זריקה המועלת, אבל קדשים קלים שנתפגלו אף על פי שנזרק הדם אין מועלין באימוריהן, וכן אם יצא הדם אף על פי שהחזירו וזרקו אין מועלין באימוריהן

6 חידושי הגר"ז מסכת זבחים דף פה עמוד א

והמוכרח מזה דלא בעינן כלל שיהא על האימורין להקטרה דין ק"ק, והחילוק בין ק"ק לקק"ל הוא, דבק"ק אין הזריקה אלא להתיר את האימורין, ובקק"ל לבד שמתרת את האימורין היא גם מבררת חלק גבוה, ואף שהזריקה מהני אף לעשותם ק"ק ולקבוע בהם מעילה, אבל זה אי"צ כלל להקטרה, ואי"צ להקטרה אלא שהזריקה תקדש אותם ותבררם לגבוה, אבל לא צריך שיחול עליהם דין ק"ק, דלדין זה גם זריקה פסולה אף שאינה קובעת למעילה ולא מצי לאשוויי לאימורין ק"ק, מ"מ היא מבררת חלק גבוה,

ולפי"ז שפיר מיקרי שלא מיחסרא מעשה בגופייהו, כיון דמה שלא אפשר להקטירם קודם זריקה אינו משום דחסר בהו תוספת קדושה, רק דחסרה זריקה שתבררם אבל בגופייהו לא מיחסרי מדי

6 ולכן חשיב לא מיחסרו

מעשה דאין מחוסרין קדושה צגופייהו, ורק מחוסר צירור לגבוה וכיון דל"ה צגופיה לכן עלו לא ירדו, ולכן גם בזריקה של"ש מהני, דהוי שפיר זריקה לצרר לחלק גבוה אע"ג דקדושת ק"ק ליכא צהאי זריקה, אצל שפיר מצרר לגבוה, (ע' צכתזים דף פ"ה ע"ה).

ע' אגמא אגמא

6a . והוכיח מרן הגר"ז דמצוחר מזה דודאי ח"ס שיכא על האימורין להקטרה דין קד"ק, והחילוק בין קק"ל לקד"ק הוא, דבקד"ק הזריקה מתרת את האימורין להקטרה דחתן מ"ג ח' אצל ח"ס לצרר האימורין לגבוה, משא"כ בקק"ל הזריקה ריככה לצרר האימורין לגבוה, אצל קדושת קד"ק ח"ס באימורין להקטרה.

ואמר הגר"ז דמהכי משמע שזה לבד שאינו נקרא עדין קק"ד, אין זה חיסרון בכך לגבי הקטרה, וכל החיסרון לגבי הקטרה הוא רק מה שחסר בהיתר זריקה, וא"כ משו"ה מיקרי דלא מיחסר מעשה בגופייהו שחסר בו רק הזריקה, אבל מה שאינו קק"ד אינו חיסרון כלל לגבי זה,

כל הזבחים שקבלו רמן פרק שני זבחים

יציאה מה שחטוף בקדוש ידים ורגלים פירש בקונטרס כדרך שפסלה בכל הקדשים שקדשו כגלי שאם ילא נפסלין ביולא ואי אפשר לומר ק אלא כדמפרש טעמא משום דכיון דפריש אסחי מסח דעתיה מייניה דמשום קדוש כלי לא מפסל ביולא במידי שלא נעשה צו עבודה עדיין כדמשכח בפ"ק דמנחות (דף טו) ונפ' התורה (טו דף עח) דלאמר כללית הוה לחומת העזרה רבי יוחנן אמר פסולה וריש לקיש אמר קשרה אלמלא לרבי יוחנן לא פסיל אלא משום יו" (דס"ד) דמאן דלא פסיל בלינה לא פסיל בה סח הדעת ומאן דפסיל פסיל בהאי והאי כהני הוו להו סח הדעת שהיו יסנים בבית המקדש (הג"ה) עבודה בתוך אהל משום יציאה לא יח[ו] [וכן משמע] בפרק התכלת (טו מו) גבי שתי הלחם ולא קדוש ליפסל ביולא אלא בשחיטת הזבח אע"ג דכבר נתקדש בכלי דרבי סבירא ליה דתער מדהש כפרה רבי ישמעאל (אס עט)

בשלמא לאב"י דמוקים לה רבני ומודי רבי דמקרות הגבר עד צפרא לא פסלה לינה הא בני רבי היא אלא לרבא דמוקים לה רבני אלעזר רבני שמעון אבל לרבי מקרות הגבר עד צפרא פסלה לינה הא בני אי רבי אז פסלה לינה אי רבי אלעזר בר"ש הא אמר אפי' מיכן ועד עשרה ימים אינו צריך לקרש לעולם רבני אלעזר רבני שמעון והכא במאי עסקינן בכהני חדתי: איבעיא להו יציאה מהו שתועיל בקדושת ידים ורגלים אם תימצי לומר לינה לא פסלה דלא פריש אבל יציאה דפריש אסחי מסח דעתיה או דלמא כיון דבידו לחזור לא מסח ת"ש קדוש ידיו ורגליו ונטמאו מטבילין

בשלמא לאב"י דמוקי לם. להא דר' יוחנן כרבי ומדה רבי דמקרות הגבר ועד נפרא לא פסלה לינה בקדוש הא בני (א) נמי דקאי דקדוש זה לא יפסל בעמוד השחר אבל קדוש הלילה יפסל רבי היא: אלא לרבא כו' הא בני. סמלריכון קדוש על קדוש ומחיר קדוש השני בקרות הגבר: אי רבי הא אמר פסלה לינה. אף בזה שבקרות הגבר: ואי ר' אלעזר. אף הראשון לא יפסל ושני זה למה: בפני חדישי. שלא שימשו בלילה ולא היו רחמי ידים ורגלים: יציאה. חוץ לעזרה מה שחטוף כדרך שפסל בכל הקדשים שקדשו בכלי שרת שאם ילא נפסלין ביולא: דלא פריש. (ג) לא נכיל [ז] מעבודה: ונטמאו. הידים בדבר שאין טומאתו מן התורה שיטמא נטו אלא כפיגול או כטטר ששניט בפסח' (דף קכ:) שטמאים את הידים: מטבילין. את הידים [ח] לנבן: ילאו ידיו. שחטוף לחוץ: מקדש בכלי שרת. או כור או כלי שרת אמר

יחידושי הגר"ז מסכת זבחים דף כ עמוד ב

והנה על שיטת התוס' דסברי דבלי עבודה אין פסול יוצא קשה מהא דמנחות (דף צה ע"א) דאיתא שם דלחם הפנים נפסל ביוצא אף דלא נעשית בו עבודה, דהלא סילוק בזיכין הוי במקום קמיצה, וא"כ צריך להיות כמו מנחה קודם קמיצה דאף דקדושת כלי עליהם אעפ"כ לא מיפסלי ביוצא ה"נ בשולחן אף על פי דקדושת כ"ש לו אבל חסר מעשה עבודה ולא צריך לאפסולי ביוצא, ובגמ' הלא מבואר להדיא דנפסל ביוצא

ונראה לומר דהא דלא מיפסל ביוצא קודם עבודה אין הטעם דהעבודה מוסיף קדושה, דאיזה קדושה ניתוסף במנחה ע"י קמיצה, אלא דס"ל דחלוק דין פסול יוצא משאר הפסולים אשר תלוים רק בקדושת הגוף, אבל דין יוצא תלוי אם כבר חל שם קרבן ולהכי במנחה קודם קמיצה אעפ"י שקדושת הגוף הוי אבל שם הקרבן חל רק ע"י הקמיצה שחל דין קומץ ודין שירים, ולפ"ז נראה דלחם הפנים יש עליו שם מנחה וקרבן משעת הנחתן אף קודם סילוק הביזיכו, וכיון שכן שפיר מיפסלי ביוצא

הקמיצה, ומצואר דקודם עזרת קמיצה ליכא צמנחה רק קדושה"ג וליכא קדושת קרבן ובהקדושה, וא"כ צוה שפיר י"ל דחשיב מיחסר מעשה בגופייהו דכלצונה עדיין אין לה קדושת קרבן קודם קמיצת הסולת ולכן ירדו דמיחסר קדושת קרבן חכ חשיב כמיחסר מעשה בגופייהו, ול"ד לאימורי קק"ל דליכא חסרון קדושה וכש"נ ולכן ל"ה מיחסר מעשה בגופייהו ומיושב היטב דצרי התוס'.

6d ומתבאר כהא דאם הוי חסרון קדושת הקרבה היה נחשב מיחסרו מעשה בגופייהו, ורק באימורי קק"ל ל"ה חסרון קדושה, ולפ"ז ג"ל (ק)

דהנה מצואר בתוס' לעיל כ' ע"צ דכל מנחה קודם קמיצה אין נפסלת ביולא, וביחוד בדצרים ביאר הגר"ז (ע' בכתבים דף כ') דפסול יונא לא תליא בקדושה"ג, אלא תליא בקדושת קרבן, ולכן ככ"ש נעשה קדושה"ג, אבל קדושת קרבן והקרבה חל רק ע"י